

QUARANTA ANYS NO SÓN RES O EL SOMNI DE JACQUES PRÉVERT

> Ramon Lladó

Ramon.Llado@terra.es

Tot havia començat aquella nit, quan Jacques Prévert va somniar que el sostre del seu apartament al Boulevard Saint-Martin desapareixia xuclat per un vendaval, com en un poema de Pere Gimferrer. Tot havia volat, quaranta anys d'objectes quotidians i de descobertes poètiques s'havien fet taula rasa. Els calaixos plens de pipes, els gats, la cafetera, la seva col·lecció de gorres i de discos Gaumont jeien escampats, com en una ciutat assolada pel dolor. Però el contingut de la seva consciència, contràriament al poema de Paul Éluard, no era nou. Els fanals de París, amb les seves metonímies, la vida del carrer, les paraules senzilles havien estat la font proterva de la seva inspiració. Ara la derellició nocturna li feia brollar impensadament tot d'històries de poesia obscena.

Milers i milers d'anys no haurien bastat per dir el curt segon d'eternitat en què es va despertar i es va posar les mans al cap

Va somniar que escrivia sobre un riu, el remolcador de l'alba un cop més havia engegat un crit i altre cop el sol s'aixecava, el sol lliure i vagabund i el pare desnaturalitzat i la misèria somrient i a punt de consolar mirant la llum que banya la ciutat. Se somnià ell mateix apareixent a la novel·la *Les guerrilleres* de Monique

Wittig. Era l'únic mascle present en aquell somni, un dia de vaga entrant a una fàbrica tèxtil. Al seu voltant es congregava una massa densa d'obreres amb posat amenaçador, plantades davant de l'amo. Formaven un piquet i caminaven en fila índia, cantant i picant de peus i mans, rítmicament. Duien bruses negres i xals de llana. Totes les finestres de la fàbrica eren tancades. Una empleada duia una bandera amb tot de consignes pintades de roig sobre un fons blanc. Una altra manifestant aguantava un llibre amb la mà alçada.

A l'escena següent, un grup de noies comencen a nedar i van a la deriva encaçant les últimes traces de claror damunt de les aigües. Un cop són en un recer de llum, miren de fugir, se senten assetjades per una pestilència insuportable. No triguen gaire a vomitar. Comencen a llançar gemecs accelerant el moviment dels braços, nedant com més de pressa poden. En un moment donat ensopiquen amb una carronya d'ase surant, l'onejar en descobreix les parts informes. Diuen que han cridat amb totes les forces mentre vessen moltes llàgrimes, que deploren que no s'aixequi una brisa marina per foragitar el dolor, que aguanten pels braços i pels engonals una jove que s'ha esvanit, mentre el vòmits es multipliquen al seu voltant, espessint el líquid.

Alguns van assegurar després que d'aquest somni n'havia sortit la cançó *La feia morta* que després es va fer tan famosa, primer en cercles restringits, a Saint Germain-des-Prés, i després, per la ràdio, a tot el planeta.

Es va despertar sobresaltat i va recordar impensadament en l'oració fúnebre que havia llegit Malraux a la memòria de Jean Moulin, heroi de la Resistència afusellat pels nazis. En els seu discurs, amb el públic congregat a l'aire lliure com una catifa silenciosa, a la rue Soufflot davant el Panteó, Malraux havia parlat dels «clochards épiques», dels soldats que havien combatut a la divisió Leclerc i havien alliberat París.

També va somniar que ell mateix s'havia transformat en una grua de filmació de la pel·lícula *Les Enfants du Paradis* i que veia la nàpia de Jean Louis Barrault, guarnit de

negre, la cara enfarinada de mim, i a Josep Palau i Fabre actuant de ferroviari. També va somiar una escena en què es veia el seu bon amic, l'escriptor català Carles Hac Mor, de ben minyó, amb pantalons curts, enfilat a la falda de l'Eugeni d'Ors. El Pentarca li havia revelat de sobte, amb manyaguera familiar, la intuïció d'una infància feliç i d'un *pervindre* brillant de lletraferit i d'escriptor.

Es va despertar més alleujat després d'aquest somni últim; l'endemà el va incloure en un poema que es deia *Temptativa de descripció d'un dinar a Vilanova i la Geltrú*, on feia el relat dels qui sabien tallar el pollastre, dels que no tenen cabells a l'interior del cap, dels qui les ales de gegant impedeixen de volar. Aquest viatge nocturn va revelar-li alguns esbossos de poema que tindrien una forma quotidiana i que, malgrat tot, expressaven la seva poètica de sempre, un estil sense estil. Només havia de deixar-se portar per aquest filó i anar construint seqüències com en una pel·lícula.

Un dels poemes el va intitular *Peroles*, on la nuesa de l'objecte culinari es feia avinent. D'aquí en va sortir tot un llibre, que després va ser tan anomenat com un altre que es deia *Histoires*. Els altres títols eren «De gener duu amatent», «Lessui, coma Lessui», «La lasciva», «Set a Mura», «Barra a Berà», «Fet a Forèn», «Eh, l'ha fet, conti, nu», «No ho sé, banquer», «Canto d'or».

La nit següent va fer un nou somni. Ara insomni i malson feien tot u. S'havia vist ell mateix dormir i el seus ulls tancats, el seu cos allargassat, la cantilena dels remolcadors del port, n'hi ha que maten i d'altres que es fan matar, cal que tothom visqui, «si t'appelles ça vivre». A l'últim moment, va semblar-li que allò no s'acabava mai més, que el sol no s'aixecava mai més, i milers i milers d'anys no haurien bastat per dir el curt segon d'eternitat en què es va despertar i es va posar les mans al cap. *Oui mon chéri j'ai bien dormi et j'ai rêvé de toi comme chaque nuit.*

Ara les imatges eren hiperbòliques. L'obscenitat hi rajava a cor què vols. Les metàfores més apocalíptiques anaven prenent cos. Imatges de luxúria, procacitat i dissipació. Va figurar-se l'escena de Rabelais en què a Gargamella, enmig d'un banquet, se li esquinçava el baix ventre i paria Gargantua per una orella, després que la criatura hagués fet un trajecte ascendent budells amunt, des de la caverna infecta, imatge de l'infern, de la procacitat, de l'estil burlesc i goliàrdic, arribant a la celístia, les regions elevades d'on poden brollar les idees més clàssiques sobre l'art. Ara ho veia tot de cap per avall. Encara va treure forces per no defallir. El dia no era l'anvers de la nit, com li havien fet creure els amics del partit comunista francès i els súcubes de l'escriptura automàtica. Fins els capellans no eren tan negres sobre la claror de la neu blanquíssima, tristos de veure fins i tot el diumenge. Havia de tornar a les arrels de la literatura? Tenia raó Paul Claudel? Calia fer com el Mestre? La poesia s'escribia amb una arpa i una lira, no pas amb un Gitanes eternament penjat al llavi:

«*Et ce peuplier mince comme un clerge
Comme un acte de foi, comme un acte d'amour*»

Tot havia començat així, tret que... De sobte, el va envair una sensació de plaer. Va mirar per la finestra amb la punta de cigarreta als llavis. Al llarg dels molls, el Sena baixava en calma com un llit ben estovat. Es va escalfar el cafè, com cada matí. Va tornar a encendre una cigarreta i va enllestir la rèplica final del guió que li havia encarregat Marcel Carné i en el qual treballava abans de la febre onírica:

«—*J' ne sais pas, mais c'type...i' m'a m'nacé. J'ne sais pas...Alors, c'est dans la poche,*

j'suis fait...J' n'veux pas t'laisser r'tourner là-bas... T'as été qu'que chose pour moi. J't'oublierai pas...C'est vrai...C'est vrai, si j'peux m'en tirer...J't'écirai et puis tu viendras. Oui, j'viendrai.»

Somiar era vetllar al caire del poema, com un sentinella heroic, per tal de barrar el pas, de resistir l'assetjament..., que no se li estronqués per sempre la proterva inspiració que l'havia menat durant quaranta anys.

